

บทความวิจัย (Research Article)

การศึกษาแบบแผนการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครองในการปลูกฝัง คุณธรรมจริยธรรมแก่เด็กอนุบาล A STUDY ON PARENTING STYLES IN CULTIVATING OF VIRTUES AND ETHICS FOR KINDERGARTENERS

Received: March 13, 2018

Revised: June 4, 2018

Accepted: June 11, 2018

บุญเรือน ชินวารากร¹ นนทสรวง กสิบผิง^{2*} บัญญัติ ยงย่วน³ และแก้วตา นพมณีจำรัสเลิศ⁴
Boonruen Chinvarakorn¹ Nonthasruang Kleebpung^{2*} Banyat Yongyuan³
and Kaewta Nopmaneejumrusters⁴

^{1,2,3,4}สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล

^{1,2,3,4}National Institute for Child and Family Development, Mahidol University, Nakhon Pathom, 73170, Thailand

*Corresponding Author, E-mail: nonthasrung.kle@mahidol.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัย เรื่อง “การศึกษาแบบแผนการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครองในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่เด็กอนุบาล” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแบบแผนการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครองในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่เด็กปฐมวัย ใน 3 รูปแบบ ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน และการอบรมเลี้ยงดูแบบการใช้เหตุผล งานวิจัยชิ้นนี้เป็นการศึกษาวิจัยแบบผสมผสานวิธี ระหว่างงานวิจัยเชิงปริมาณ โดยผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม “รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู” เป็นแบบการให้คะแนน 5 ระดับ สุ่มกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 92 คน เกี่ยวกับบทบาทของผู้ปกครองและรูปแบบการเลี้ยงดู ในส่วนของเชิงปริมาณวิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และงานวิจัยเชิงคุณภาพใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกเก็บข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการเลี้ยงดูเด็ก และประสบการณ์การปลูกฝังด้านคุณธรรมจริยธรรมที่มีต่อเด็ก ผลการศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณ พบว่า ครอบครัวส่วนใหญ่ใช้รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน ($\bar{x} = 3.81$) โดยเน้นการแสดงความรักภายนอก เช่น การกอด หอม เป็นต้น ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ($\bar{x} = 3.28$) จะเน้นในการตัดสินใจด้วยความยุติธรรมเมื่อเด็กมีการทะเลาะกัน ด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล ($\bar{x} = 3.14$) ผู้เลี้ยงดูจะอธิบายเหตุผลในเรื่องความอันตรายของสิ่งต่างๆ เช่น สิ่งที่ไม่เล่นได้ เป็นต้น ผลการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ พบว่า ครอบครัวทั้ง 3 ประเภท มีการใช้สื่อประเภทต่างๆ เช่น นิทาน เป็นสื่อกลางในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ทั้งนี้ ครอบครัวขยายมีความโดดเด่นในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการนำคำสอนด้านความกตัญญูไปปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน

คำสำคัญ: แบบแผนการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครอง คุณธรรมจริยธรรม เด็กอนุบาล

Abstract

The purpose of this research was to study parenting styles in cultivating virtues and ethics in kindergarteners, specifically, by comparing three child-rearing approaches, namely, the Democratic Oriented Approach, Love and Support Oriented Approach, and Reason Oriented Approach. Data were collected through a combination of quantitative and qualitative methods. A questionnaire survey was carried out to collect data on "parenting styles", parental roles, and basic backgrounds, from a sample population of 92 respondents, which were subsequently scored on a 1 to 5 scale and analyzed using means, percentages and standard deviations. In-depth interviews were applied to collect information on parenting styles and on the processes of imparting virtues and ethics in preschool children. According to the survey result, the majority of families reported adopting the child-rearing approach that stressed love and support ($\bar{x} = 3.81$). They usually expressed their sentiments through intimate acts of hugging and kissing. Among the families who were inclined toward democratic style ($\bar{x} = 3.28$) of child-rearing, the focus was on fair judgement during fights among the children. Finally, the caregivers who opted for the reason oriented child-rearing style ($\bar{x} = 3.14$) used reason when explaining potential danger of various items the children might play with. In addition, the in-depth interviews showed that all three types of families used various media, such as folktales, as part of the cultivation of virtues and ethics. In particular, the extended families tended to focus on instilling a sense of gratitude through setting examples and integrating in daily activities.

Keywords: Parenting Styles, Virtues and Ethics, Kindergarteners

ความเป็นมาและความสำคัญ

สถาบันครอบครัวถือเป็นหน่วยที่เล็กที่สุดแต่มีความสำคัญที่สุดในสังคม ครอบครัวไทยในอดีตส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นครอบครัวขยาย ซึ่งสมาชิกหลายช่วงวัยอาศัยอยู่ร่วมกัน และมีส่วนร่วมในกระบวนการอบรมเลี้ยงดู รวมทั้งขัดเกลาคุณธรรมจริยธรรมให้กับเด็ก อย่างไรก็ตาม ลักษณะครอบครัวไทยได้เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย ปัจจุบันพบว่าสมาชิกในบางครอบครัวมีจำนวนลดลงและมีรูปแบบครอบครัวใหม่เกิดขึ้น มีแนวโน้มที่จะเป็นครอบครัวเดี่ยวเพิ่มขึ้น และจำนวนการหย่าร้างในแต่ละปีเพิ่มขึ้น ทำให้มีครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้ อาจมาจากหลากหลายสาเหตุ เช่น สถานภาพทางเศรษฐกิจ ลักษณะการประกอบอาชีพ สถานการณ์ปัญหาครอบครัว ตลอดจนเพศสภาพและเพศวิถีที่เปลี่ยนไป ซึ่งส่งผลให้สมาชิกในครอบครัวอาศัยอยู่ลำพัง คู่สมรสแยกทางกัน หรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นผู้ทำหน้าที่หลักในการเลี้ยงดูเด็ก (Lohtrakul as cited in Institute for Population and Social Research, 2013) ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของลักษณะและรูปแบบครอบครัว ปัญหาความประพฤติของเด็กและวัยรุ่นเพิ่มมากขึ้น เช่น การตั้งครมภ์ในวัยเรียน และปัญหาเสพติด ปัญหาความรุนแรง หรืออาชญากรรมในกลุ่มเด็กและเยาวชนทวีความรุนแรง ในขณะเดียวกัน สถิติการดำเนินคดีซ้ำในกลุ่มเด็กและเยาวชนที่เพิ่มสูงขึ้น สะท้อน (Department of Juvenile Observation and

Protection, 2017) แสดงถึงความเสื่อมหรือปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรมในเยาวชนรุ่นใหม่ ปัญหาดังกล่าวเป็นประเด็นที่ทุกฝ่ายต้องตระหนักในความสำคัญและเร่งแก้ไขปัญหา

เป็นที่ทราบกันดี โดยเฉพาะในกลุ่มนักวิชาการด้านพัฒนาการมนุษย์ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องด้านการส่งเสริมพัฒนาการเด็กว่า ช่วงอายุ 3 ถึง 5 ปี ถือเป็นช่วงวัยทองแห่งการเรียนรู้ (Kotchabhakdi, 2000) ที่ผู้ปกครองต้องเร่งส่งเสริมพัฒนาการ ทั้งทางด้านร่างกาย ด้านสติปัญญา และด้านอารมณ์-สังคมอย่างเต็มที่ เนื่องจากช่วงอายุดังกล่าวเป็นช่วงวัยที่เด็กสามารถเรียนรู้ได้อย่างไม่มีขีดจำกัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเรียนรู้จากต้นแบบอย่างเป็นทางการ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีด้านการเรียนรู้ต่างๆ เช่น ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) ของ Bandura (1986) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้ของเด็กในช่วงวัยนี้เกิดจากการลอกเลียนแบบจาก “ต้นแบบ” เริ่มจากบุคคลใกล้ชิด เช่น พ่อ แม่ พี่ น้อง หรือผู้เลี้ยงดู เด็กในวัยนี้จะเริ่มต้นสังเกตและจดจำพฤติกรรมของต้นแบบ และแสดงออกด้วยพฤติกรรมเดียวกันในสถานการณ์ที่คล้ายกัน ผู้ปกครองจึงควรปลูกฝังให้เด็กรู้จักเรียนรู้อารมณ์ความรู้สึกของตนเองและผู้อื่นผ่านการสังเกต เพื่อส่งเสริมกระบวนการคิดวิเคราะห์และพัฒนาระดับความเข้าใจในอารมณ์ความรู้สึกของผู้อื่น และสิ่งที่สำคัญที่สุด คือ การสอนให้แยกแยะการกระทำที่ถูกและผิดในขั้นพื้นฐาน (Vorakitphokatom et al., 2009) และจากบทความของ Toncharoenrat (2011) ที่ได้สังเคราะห์ทฤษฎีพัฒนาการเหตุผลทางจริยธรรมตามแนวคิด Kohlberg's Moral Development ระบุว่า เด็กจะเรียนรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรมได้ โดยการปฏิบัติตามการอบรมสั่งสอนของผู้ที่มีความใกล้ชิดและมีอิทธิพลเหนือกว่า ได้แก่ พ่อแม่ หรือผู้ปกครอง ในงานวิจัยครอบครัวคุณธรรม ได้กล่าวถึงการส่งเสริมการเรียนรู้โดยการเปิดโอกาสให้เด็กได้ ลองถูกลองผิด ลงมือปฏิบัติผ่านการเรียนรู้จากประสบการณ์ทั้ง 5 สอนให้ปฏิบัติตามและปลูกฝังพฤติกรรมที่เหมาะสมในบรรยากาศที่ผ่อนคลาย จะช่วยเสริมสร้างการตระหนักถึงคุณค่าในตนเอง การไว้วางใจผู้อื่น และเพิ่มศักยภาพในการเรียนรู้ของเด็ก Vorakitphokatom et al., 2009) ผู้ปกครองจึงเป็นบุคคลที่มีความสำคัญในการอบรมเลี้ยงดูเด็กในช่วงวัย 3-5 ปี เป็นอย่างยิ่ง (Plubrukan, R., 2011)

การเป็นต้นแบบในด้านต่างๆ ของผู้ปกครองจึงมีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในระดับพื้นฐาน โดยเริ่มตั้งแต่การส่งเสริมกระบวนการคิด การเป็นต้นแบบที่ดี ตลอดจนการชี้ให้เด็กเห็นตัวอย่างการกระทำที่ถูกต้องจากบุคคลใกล้ชิดและบุคคลรอบข้าง ผู้ปกครองมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านการพบเห็นและกระตุ้นให้เกิดการปฏิบัติตามพฤติกรรมที่เหมาะสมอย่างสม่ำเสมอจนกลายเป็นนิสัย (Vorakitphokatom et al., 2009) ดังเช่น Keawkungwan, S. (2008) ได้กล่าวว่า “หลายคนมั่นใจว่าความเป็นพ่อแม่ เป็นเรื่องที่ทำทุกคนทำได้ โดยไม่ต้องฝึกอบรมมาก่อน ที่จริงพ่อแม่น้อยคู่สามารถเลี้ยงลูกให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ได้อย่างสมบูรณ์ พฤติกรรมที่เป็นปัญหาต่างๆ บุคลิกภาพที่ไม่ปกติ และนิสัยเกรงจนกลายเป็นอัมพาต เกี่ยวโยงมาจากประสบการณ์เบื้องต้น ซึ่งเด็กได้รับภายในครอบครัวของตน ทุกคนควรสำนึกว่าพ่อแม่ที่มีประสิทธิภาพต้องศึกษาบทบาทของพ่อแม่เริ่มตั้งแต่อ่อนลูกเกิด จนกระทั่งลูกเติบโตเป็นผู้ใหญ่ เด็กเกรงเป็นที่รังเกียจของสังคม ส่วนมากมาจากครอบครัวที่พ่อแม่ไม่รู้จักรับผิดชอบเลี้ยงดูองค์ประกอบนอกบ้านอันเป็นสาเหตุให้เด็กเสีย เป็นเพียงองค์ประกอบรองลงมาเท่านั้น”

การเลี้ยงดู คือ การเลี้ยงดูเด็กให้เจริญเติบโตครอบคลุมถึงการแนะนำสั่งสอน ฝึกฝนให้เด็กเป็นคนมีความประพฤติดี มีระเบียบวินัย ควบคุมตนเองได้ (Isanurag, 2006) ทั้งนี้ รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเป็นการแสดงถึงพฤติกรรมหรือความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลผู้ปกครองที่มีต่อเด็กในครอบครัวเป็นตัวบ่งชี้สำคัญ ที่แสดงให้เห็นถึง

บุคลิกภาพของเด็ก รวมถึงลักษณะนิสัย และทักษะทางสังคมของแต่ละคนที่ได้รับการปลูกฝัง หรือหล่อหลอมจากครอบครัว โดยผ่านการอบรมเลี้ยงดู โดยมีการให้ความหมายแบ่งการเลี้ยงดูออกเป็น 2 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย และจิตใจ ทั้งนี้ Amornwivat (1994) ได้ให้ความหมายการอบรมเลี้ยงดู หมายถึง ลักษณะวิธีการต่างๆ ที่ผู้ปกครองใช้ในการเลี้ยงดูเด็ก ดูแลเด็กอบรมสั่งสอนเด็กและมีปฏิสัมพันธ์ต่อเด็ก รวมทั้งการปฏิบัติตนของผู้ปกครอง ความคิดเห็นของผู้ใหญ่เกี่ยวกับเด็ก ตลอดจนสื่อ กิจกรรม และสิ่งแวดล้อมต่างๆ ที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์ด้วย

รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูมีการแบ่งเป็นหลายรูปแบบตามผู้วิจัยโดยมีรูปแบบมาจาก Baumrind (as cited in Chitayasothorn, 2009) สรุปรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเป็น 3 รูปแบบ ได้แก่ 1) รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ (Authoritative Parenting Style) หมายถึง การเลี้ยงดูที่เข้มงวดและตอบสนองความรู้สึกเด็ก 2) รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม (Authoritarian Parenting Style) หมายถึง การเลี้ยงดูที่เข้มงวดแต่ไม่ตอบสนองความรู้สึกเด็ก 3) รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบตามใจ (Permissive Parenting Style) หมายถึง การเลี้ยงดูที่ไม่เข้มงวดแต่ให้ความสำคัญต่อการตอบสนองความรู้สึกเด็ก

ในประเทศไทยมีการแบ่งย่อยเป็นหลายรูปแบบตามที่ Peerayot (2000) ได้รวบรวมไว้ เช่น ดุษฎี โยเหลา ได้นิยามรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูไว้ถึง 11 รูปแบบ ดังนี้ 1) การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน 2) การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล 3) การอบรมเลี้ยงดูแบบไม่ใช้เหตุผล 4) การอบรมเลี้ยงดูแบบหลงโทษทางจิตมากกว่าทางกาย 5) การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม 6) การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย 7) การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย 8) การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน 9) การอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความรัก 10) การอบรมเลี้ยงดูแบบหลงโทษ 11) การอบรมเลี้ยงดูแบบเรียกร้องเอาจากเด็ก หรือ Jarayatokorn (2008) ได้แบ่งรูปแบบการเลี้ยงดูตามแบบ Pantoomnawin et al. (1985) เป็น 5 รูปแบบ ดังนี้ 1) การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน 2) การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล 3) การอบรมเลี้ยงดูแบบหลงโทษทางจิตหรือทางกาย 4) การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม และ 5) การอบรมเลี้ยงดูแบบให้พึ่งตนเองเร็ว การแบ่งรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของแต่ละท่านมีการเรียกที่แตกต่างกัน แต่โดยรายละเอียดส่วนใหญ่จะคล้ายกัน ซึ่งส่งผลต่อเด็กในลักษณะที่แตกต่างกัน

ทั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกทำการศึกษารูปแบบการอบรมเลี้ยงดู 3 รูปแบบ (Peerayot, 2000) ได้แก่ 1) การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน หมายถึง การที่บิดามารดายอมรับชื่นชม ให้ความสนับสนุน ใกล้ชิดและให้ความสนใจกับเด็ก 2) การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล หมายถึง การที่บิดามารดาให้คำอธิบายประกอบการสนับสนุน และห้ามปรามเด็กในการทำกิจกรรมต่างๆ มีความสม่ำเสมอ และเหมาะสมในการให้รางวัลหรือลงโทษ 3) การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย หมายถึง พฤติกรรมของผู้ปกครองที่ปฏิบัติต่อเด็ก โดยที่เด็กมีความรู้สึกว่า ตนเองได้รับการปฏิบัติด้วยความยุติธรรม ผู้ปกครองให้ความรักความอบอุ่น มีเหตุผล ยอมรับนับถือความสามารถและความคิดเห็นของเด็ก ให้ความสำคัญเมื่อมีโอกาสอันควร การอบรมเลี้ยงดู 3 แบบนี้เป็น การเอาใจใส่ และตอบสนองต่อเด็ก ซึ่งเป็นการเสริมแรงทางบวกช่วยเสริมทางด้านพัฒนาการให้แก่เด็ก สอดคล้องกับพัฒนาการมนุษย์

เนื่องจากสภาพสังคมมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจทำให้ผู้เลี้ยงดูจำเป็นต้องทำงานหนักมากขึ้น เพื่อเลี้ยงดูบุตรของตนในปัจจุบัน จึงอาจทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวมีความใกล้ชิดกันน้อยลง เช่น ครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวที่ต้องรับผิดชอบเด็กเพียงลำพังทั้งด้านการอบรมเลี้ยงดู และอาจเกิดปัญหาอาชญากรรมตามมา

(Chiangkul, 2010) ดังนั้น เด็กเริ่มเข้าสู่ระบบการเรียนรู้ขั้นในระดับชั้นอนุบาลรูปแบบการศึกษาในประเทศไทยเดิม มุ่งเน้นที่ความเก่งด้านเนื้อหาวิชาการ (Tham-vanich, 2017) แต่ปัจจุบันได้มีปรับรูปแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสม เพื่อส่งเสริมให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ ทั้งทางด้านร่างกาย และจิตใจ รวมถึงวิธีการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นความเข้าใจ และการประยุกต์เพื่อนำไปใช้ในชีวิตรจริง โดยมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบเป็นแนวทางเลือก ที่ไม่เน้นวิชาการ แต่มุ่งเน้นเรื่องของพัฒนาการมากขึ้นส่งเสริมผ่านการเล่น และการลงมือปฏิบัติให้เด็กรู้จักการปรับตัว การอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม และเรียนรู้โดยใช้กระบวนการคิดเพื่อแก้ปัญหาไม่ใช่เพียงจำเเนนรอยตามทฤษฎีคำสอนหรือรู้อย่างผิวเผินอีกต่อไป ซึ่งผู้ปกครองที่เห็นความสำคัญจำเป็นว่าเด็กจะต้องได้รับการฝึกสอนตั้งแต่เด็กเล็ก เพื่อให้เด็กสามารถซึมซับรูปแบบและวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมเมื่อเติบโตต่อไป ซึ่งโรงเรียนแนวนี้มีค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง และยังไม่เห็นผลในทันทีที่มีความเข้าใจ และยอมรับจากผู้ปกครองเพื่อส่งเสริม และปฏิบัติในแนวทางเดียวกันทั้งที่บ้าน และที่โรงเรียน

นอกจากนี้ การเรียนรู้ของเด็กอนุบาลอาศัยการเลียนแบบพฤติกรรมจากต้นแบบที่เป็นบุคคลใกล้ชิดเป็นหลัก เช่น พ่อ แม่ พี่ น้อง หรือผู้ปกครอง ดังนั้น ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาวิธีการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมผ่านการอบรมเลี้ยงดูที่เสริมแรงทางบวก 3 รูปแบบ ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล และการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ของผู้ปกครองเด็กอนุบาลในครอบครัวที่มีรูปแบบต่างกัน ได้แก่ ครอบครัวขยาย ครอบครัวเดี่ยว และครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว เพื่อศึกษาแบบแผนการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครองในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่เด็กอนุบาล เพื่อเป็นประโยชน์ในการเป็นแนวทางการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่เด็กต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแบบแผนการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครองในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่เด็กอนุบาล 3 แบบ ได้แก่ รูปแบบการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย รูปแบบการเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน และรูปแบบการเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล

ขอบเขตในการวิจัย

ขอบเขตการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยแบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนเชิงปริมาณผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลจากประชากรที่เป็นผู้ปกครองของเด็กอนุบาลชั้นปีที่ 3 เลือกเจาะจงศึกษาในโรงเรียนเอกชนที่มีแนวการสอนแบบบูรณาการในเขตทวิวัฒนา กรุงเทพมหานคร ซึ่งให้ความยินยอมเข้าร่วมการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เชิงปริมาณกำหนดใช้เครื่องมือแบบสอบถาม “รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู” ส่วนเชิงคุณภาพผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลจากผู้ปกครองของเด็กอนุบาลชั้นปีที่ 3 ที่ได้ตอบแบบสอบถามส่งกลับมาให้ผู้วิจัย แล้วผู้วิจัยได้คัดเลือกผู้ปกครองที่มีลักษณะครอบครัว 3 ประเภท คือ ครอบครัวขยาย ครอบครัวเดี่ยว และครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว ซึ่งให้ความยินยอมเข้าร่วมการศึกษาตามคำถามสัมภาษณ์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพกำหนดใช้เครื่องมือ แบบสัมภาษณ์คำถามแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

- 1) ความคิดเห็นเรื่องการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครอง และ
- 2) ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการอบรมเลี้ยงดู

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับทฤษฎีเซลล์กระจกเงา หรือทฤษฎีพัฒนาการทางเชาว์ปัญญาของเพียเจต์ ที่แสดงการเรียนรู้ของเด็กผ่านการเลียนแบบต้นแบบที่ใกล้ชิด สอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก ในขั้นที่ 1 ว่าเด็กอายุไม่เกิน 7 ปี จะเรียนรู้ผ่านผู้ปกครองทั้งในด้านความถูกต้อง รวมทั้งพฤติกรรมที่สามารถทำได้หรือไม่ ได้จากท่าทีของผู้ปกครองที่แสดงออกให้เด็กรับรู้ถึงความชื่นชม หรือความไม่พอใจ จนกระทั่งได้รับการลงโทษ จากงานวิจัยเรื่องครอบครัวคุณธรรม (Vorakitphokatom et al., 2009) ได้กล่าวถึงผู้ที่ประสบความสำเร็จในชีวิต เมื่อเป็นผู้ใหญ่ส่วนใหญ่จะมีต้นแบบที่ดีจากผู้ปกครองของตนเองเป็นตัวอย่างให้ดำเนินรอยตาม ทั้งนี้ รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่ผู้วิจัยเลือกมา 3 รูปแบบนี้ มีความใกล้เคียงตามความคิดหรือความเข้าใจของนิยามของรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูว่าเป็นวิธีการที่เหมาะสมที่ในการเลือกใช้เพื่ออบรมเลี้ยงดูเด็ก และสอดคล้องกับการส่งเสริมด้านพัฒนาการในเชิงบวกตามนิยามของรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู

ผู้วิจัยประยุกต์ใช้การศึกษาวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ในการเก็บข้อมูลทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อมูลที่รอบด้าน งานวิจัยชิ้นนี้ได้ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน (IRB) สาขาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ทั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการติดต่อขอความอนุเคราะห์จากทางโรงเรียนให้ช่วยดำเนินการแจกแบบสอบถามให้กับผู้ปกครองในแต่ละห้องตามความเหมาะสม และความสมัครใจของผู้เข้าร่วม โดยประชากรคือผู้ปกครองของเด็กอนุบาลระดับชั้นปีที่ 3 ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนเอกชน แนวการสอนแบบบูรณาการ เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร จำนวนรวม 220 คน ผู้วิจัยกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละโรงเรียนตามสัดส่วนจากการเปิดตารางการคำนวณกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan (1970) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 140 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ประกอบด้วย แบบสอบถาม “รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ต่อเด็กปฐมวัย” ที่พัฒนาขึ้น โดย Jariyatotkom (2008) จากงานวิจัยเรื่อง บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมคุณธรรม และจริยธรรม ให้กับเด็กปฐมวัย เป็นแบบ Rating Scale 5 อันดับ ได้ผ่านการตรวจสอบค่าความเชื่อมั่น และเที่ยงตรงจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว ประกอบด้วย ข้อคำถามเชิงบวกและเชิงลบ รวมทั้งสิ้น 45 ข้อ ทดสอบค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .905 หากจำแนกรายด้าน พบว่า ด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีความเชื่อมั่นเท่ากับ .802 ด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมีค่าเท่ากับ .846 และด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมีค่าเท่ากับ .771 อย่างไรก็ตาม จากแบบสอบถามที่ได้แจกไป มีกลุ่มตัวอย่างยินยอมให้ข้อมูลและส่งแบบสอบถามกลับคืน จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 65.71 และผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ จากแบบสอบถามรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่ผู้ปกครองได้ตอบ นำผลที่ได้ไปทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อประกอบการบรรยายข้อมูลที่ได้จากการสำรวจข้อมูลพื้นฐาน และรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู

ในส่วนของการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพเครื่องมือที่ใช้เป็นข้อคำถามที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิด และวิธีการอบรมเลี้ยงดู และนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม และแก้ไขก่อนนำไปใช้จริง ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Method) จากผู้ปกครองของเด็กอนุบาลชั้นปีที่ 3 ที่ได้ให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถาม โดยคัดเลือกผู้ปกครองที่มาจากครอบครัวขยาย ครอบครัวเดี่ยว และครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวที่ยินยอมให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้ดำเนินการติดต่อผู้ปกครองเป็นรายบุคคลพร้อมเอกสารชี้แจง โดยกลุ่ม

ตัวอย่างยินยอมเข้าร่วมการวิจัยด้วยความสมัครใจ รวมทั้งสิ้น 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือคำถามปลายเปิด แบบกึ่งโครงสร้างเพื่อให้มีความยืดหยุ่น โดยกำหนดโครงสร้างคำถามออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1) ความคิดเห็นเรื่องการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครอง และ 2) ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการเลี้ยงดู ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อสรุปประสบการณ์ของผู้ปกครองเกี่ยวกับรูปแบบการเลี้ยงดูเด็ก และกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม

ผลการวิจัย

ผลสำรวจแบบสอบถาม พบว่าผู้เลี้ยงดูส่วนใหญ่เลือกใช้รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน ซึ่งผู้เลี้ยงดูมุ่งเน้นการแสดงความรัก ความอบอุ่นให้เด็กเกิดความรู้สึกดีด้านดี และเชื่อมั่นต่อผู้เลี้ยงดูในระดับสูง ดังนั้น ตารางแสดงรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครองจำแนกตามค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และลักษณะของครอบครัว ตารางแสดงรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครองจำแนกตามค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และลักษณะของครอบครัว

รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู	ครอบครัวขยาย N = 38			ครอบครัวเดี่ยว N = 50			ครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว N = 4		
	Mean	SD	ระดับ	Mean	SD	ระดับ	Mean	SD	ระดับ
แบบประชาธิปไตย	3.3175	0.2650	ปานกลาง	3.2547	0.3128	ปานกลาง	3.1833	0.3049	ปานกลาง
แบบรักสนับสนุน	3.8193	0.3029	มาก	3.8133	0.2860	มาก	3.7000	0.1387	มาก
แบบการใช้เหตุผล	3.1456	0.2789	ปานกลาง	3.1280	0.2811	ปานกลาง	3.2000	0.4251	ปานกลาง

ข้อมูลจากตาราง พบว่า ลักษณะครอบครัวทั้ง 3 ประเภท ได้แก่ ครอบครัวเดี่ยว ครอบครัวขยาย และครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว มีการเลือกใช้รูปแบบการเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมากเป็นอันดับหนึ่ง ($\bar{x} = 3.81$) ในขณะที่ผู้ปกครองจากครอบครัวขยายและครอบครัวเดี่ยวใช้วิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยเป็นอันดับสอง ($\bar{x} = 3.28$) ตามด้วยวิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบการใช้เหตุผล ($\bar{x} = 3.14$) และผู้ปกครองจากครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวใช้วิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบการใช้เหตุผลเป็นอันดับสองตามด้วยวิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

เมื่อพิจารณาคำถามจากแบบสอบถามแสดงให้เห็นทราบว่า รูปแบบการเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนที่ครอบครัวทั้ง 3 ประเภท เลือกใช้เป็นอันดับหนึ่ง พบว่า ผู้ปกครองจากครอบครัวขยาย และครอบครัวเดี่ยว เลือกที่จะแสดงความรักต่อเด็กโดยการกอด สัมผัสดีใจอย่างทะนุถนอมและจริงใจ เป็นลำดับแรก ขณะที่ผู้ปกครองจากครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวมักเลือกที่จะใช้วิธีการยิ้มแย้มพูดคุยหยอกล้อและเล่นกับเด็กฉันทเพื่อนมากกว่าวิธีอื่นๆ วิธีสุดท้ายที่ครอบครัวทั้ง 3 ประเภท เลือกใช้ คือ การพูดคุยกับเด็กด้วยน้ำเสียงอันไพเราะ นุ่มนวล นอกจากนี้ กลุ่มผู้เลี้ยงดูเด็กปฐมวัยจากครอบครัวทั้ง 3 ประเภทให้ข้อมูลว่าต่างก็รู้สึกว่ามันไม่ค่อยมีเวลาให้กับเด็กเท่าที่ควร ทั้งนี้ แสดงให้เห็นว่าผู้ปกครองเน้นแสดงความรักภายนอก แต่ยังไม่ใช่นิยามที่ของการอบรมเลี้ยงดูแบบอย่างรักสนับสนุน ที่เน้นการส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งใหม่ตามความสนใจผ่านการสนับสนุนของผู้ปกครอง

แม้ว่าผู้เลี้ยงดูเด็กปฐมวัยจากครอบครัวขยายจะให้ข้อมูลว่า เลือกใช้วิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยเป็นอันดับสองรองจากรูปแบบการเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน ผลการวิจัย พบว่า ผู้ปกครองเด็กจากครอบครัวขยายมักเข้าไปมีบทบาทในการช่วยตัดสินใจด้วยความยุติธรรมในกรณีที่เด็กทะเลาะกับพี่ๆ น้องๆ หรือเพื่อน กลุ่มตัวอย่างทั้งจากครอบครัวขยายและครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวต่างก็ไม่ชอบให้เด็กโต้เถียงไม่ว่าเรื่องนั้นๆ จะถูกหรือผิดก็ตามซึ่งแตกต่างจากผู้ปกครองเด็กจากครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวที่มักเลือกให้เด็กๆ แก้ปัญหาด้วยตนเองก่อนเสมอ หากเกิดการทะเลาะกันระหว่างพี่น้องหรือเพื่อน นอกจากนี้ ผลการวิจัย พบว่า ผู้ปกครองจากครอบครัวทั้ง 3 ประเภทต่างก็มีทัศนคติตรงกันในเรื่องของการให้ความสำคัญกับความคิดเห็นของเด็กปฐมวัย และเชื่อว่าความคิดเห็นของเด็กไม่ใช่เรื่องไร้สาระ อย่างไรก็ตาม ผู้ปกครองจากครอบครัวทั้ง 3 ประเภทต่างระบุว่าตนต้องการให้เด็กตัดสินใจทุกอย่างตามความคิดเห็นของผู้เลี้ยงดู มีเพียงการตัดสินใจเล็กๆ น้อยๆ เช่น การเลือกซื้อของเล่น ที่ครอบครัวทั้ง 3 ประเภทต่างยินดีให้อิสระกับเด็กปฐมวัยในการตัดสินใจด้วยตนเอง ทั้งนี้ แสดงให้เห็นว่าผู้ปกครองอาจช่วยตัดสินใจปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็ก แต่เด็กอาจไม่ได้เรียนรู้ว่าตนเองมีสิทธิหน้าที่ในการมีส่วนร่วมอย่างไรตามนิยามของการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

เมื่อพิจารณาจากรูปแบบการเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล พบว่า ผู้เลี้ยงดูจากครอบครัวทั้ง 3 ประเภทต่างก็เลือกใช้รูปแบบการเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลแทนการตำหนิเด็กเมื่อเด็กทำในสิ่งที่ผู้ปกครองไม่พอใจ อย่างไรก็ตาม ผู้ปกครองจากครอบครัวทั้ง 3 ประเภทมีแนวโน้มที่จะใช้รูปแบบการเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลนี้เพื่อการกล่าวโทษในกรณีที่ผู้ปกครองเข้าใจเด็กผิดเป็นลำดับสุดท้าย นอกจากนี้ ผลการวิจัย พบว่า ผู้ปกครองจากครอบครัวเดี่ยวมักจะเลือกใช้การให้เหตุผลกับเด็กเพื่อประกอบผลการตัดสินใจอนุญาตหรือไม่อนุญาตในสิ่งที่เด็กร้องขอมากกว่าประเด็นอื่นๆ เป็นอันดับแรก ในขณะที่ผู้ปกครองจากครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวและครอบครัวขยายมีแนวโน้มที่จะเลือกใช้การให้เหตุผลเพื่ออธิบายให้เด็กเข้าใจถึงสิ่งที่อาจเป็นอันตราย เมื่อเปรียบเทียบผู้ปกครองจากครอบครัวทั้ง 3 ประเภท ผู้ปกครองจากครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวมีแนวโน้มให้ความสำคัญกับการใช้เหตุผลมากกว่าผู้ปกครองจากครอบครัวประเภทอื่น จะลงโทษเด็กซ้ำเพื่อให้จดจำเมื่อเด็กทำความผิด ซึ่งสอดคล้องกับค่าเฉลี่ยที่ระบุว่า ผู้ปกครองจากครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวจะเลือกใช้รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบการใช้เหตุผลเป็นอันดับสองรองจาก แบบรักสนับสนุน

ผลการวิจัยเชิงคุณภาพในเรื่องกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมพบความโดดเด่นที่แตกต่างกันของครอบครัวแต่ละประเภท ผู้ปกครองจากครอบครัวขยายส่วนใหญ่มีแนวทางในการสอนคุณธรรมจริยธรรม โดยการให้สื่อประเภทต่างๆ เป็นตัวช่วย และการกระตุ้นให้คิดจากสถานการณ์จริงที่เกิดขึ้น พร้อมกันนี้สมาชิกในครอบครัว เช่น ญาติผู้ใหญ่ก็มีส่วนร่วมในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่เด็กด้วยวิธีการใช้ประสบการณ์ส่วนตัว และความเชื่อทางศาสนา สอดแทรกให้เด็กๆ ปฏิบัติตามคำสอน วิธีการเสริมแรงทั้งทางบวกและทางลบต่างๆ และวิธีการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างกันของสมาชิกในครอบครัว และผู้ปกครองกับเด็ก เชื่อมโยงกับพฤติกรรมที่เด็กเรียนรู้ และเลียนแบบจากผู้ปกครอง

ครอบครัวเดี่ยวส่วนใหญ่ใช้วิธีสอนคุณธรรมจริยธรรมด้วยการสอนด้วยวาจา และการสอนด้วยการกระตุ้นให้คิดหาเหตุผลด้วยตนเอง มีการจัดสภาพแวดล้อมให้เรียนรู้ด้วยตนเอง และสอดแทรกในกิจกรรมบางอย่าง ทั้งนี้ มีการใช้วิธีการเสริมแรงที่เน้นทางด้านบวกมากกว่าทางลบ หรือการลงโทษที่เป็นทางด้านกิจกรรมบางอย่างแต่ไม่เน้นการทำร้ายร่างกาย เช่น การตี และผู้ปกครองจะเห็นด้วยกับการไม่ใช้อำนาจในการเลี้ยงดูแต่ใช้ความสัมพันธ์แบบเพื่อนเป็น

ตัวช่วย รวมถึงผู้ปกครองกับบุคคลอื่นๆ ในครอบครัวที่มีแนวทางคล้ายกันในการเลี้ยงดูเด็กร่วมกัน ทั้งนี้อาจมีขัดแย้งกันบ้าง แต่ก็สามารถพูดคุยตกลงปรับเข้าหากันได้

เมื่อพิจารณาการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของผู้ปกครองจากครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว พบว่า มีการเลือกใช้วิธีการสอนด้วยวาจา พร้อมกระตุ้นให้คิดจากเหตุการณ์ที่ได้เจอ ร่วมกับการปฏิบัติในแนวทางเดียวกับโรงเรียนโดยการใช้สื่อนิทาน และความเชื่อทางศาสนาในการสอนคุณธรรมจริยธรรม ควบคู่กับการเสริมแรงที่เน้นการพูดคุย อธิบายให้เด็กเข้าใจก่อนจะมีการลงโทษบ้างตามขั้นตอนที่ได้ตกลงกัน ทั้งนี้ ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวที่มีส่วนช่วยสอนเด็กก็ถือว่าเป็นแนวทางยอมรับ และปรับตัวเข้าหากัน รวมถึงการใช้วิธีเป็นเพื่อนกับเด็กเพื่อความใกล้ชิด แต่ทั้งนี้ก็ยังมีการแบ่งสถานภาพระหว่างผู้เลี้ยงดู กับเด็กในปกครอง ผู้ปกครองรายนี้ได้ยอมรับถึงพฤติกรรมที่เด็กแสดงออกบางอย่างว่าเป็นสิ่งที่เกิดจากการเลียนแบบตนเอง และเข้าใจถึงสาเหตุของพฤติกรรมนั้นได้

การอภิปรายผลการวิจัย

การเก็บข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูทั้ง 3 รูปแบบ พบว่า ผู้ปกครองจากครอบครัวทั้ง 3 ประเภท ได้เลือกใช้การเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนเป็นอันดับแรก ซึ่งผู้ปกครองจะเลือกให้คะแนนข้อคำถามที่มุ่งเน้นการแสดงความรักผ่านการสัมผัส การเอาใจใส่ความสุขและความทุกข์ และแสดงออกให้เด็กรับรู้ว่าผู้เลี้ยงดูรักเขามาก เมื่อย้อนกลับไปดูค่านิยมของรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนจะมุ่งเน้นในเรื่องความรัก ความเข้าใจเอาใจใส่ทุกสุขทุกข์ของเด็ก และการส่งเสริมให้เด็กได้รับโอกาสในการเรียนรู้สิ่งต่างๆ ด้วยความรักและความเข้าใจจากผู้ปกครอง จากผลที่ได้ทำให้เห็นว่าผู้ปกครองส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติตามค่านิยมแต่เพียงบางส่วนในด้านการแสดงความรัก แต่ยังไม่ส่งเสริมเด็กให้บรรลุเป้าหมายในด้านการเรียนรู้ตามนิยามที่มีผู้ให้ไว้ (Pantoomnawin et al., 1985) ทั้งนี้ เมื่อวิเคราะห์ตามหลักพัฒนาการมนุษย์ จะเห็นได้ว่ารูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมีแนวทางที่สอดคล้องกับการส่งเสริมพัฒนาการในด้านต่างๆ มากกว่ารูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบอื่นๆ และสอดคล้องกับงานวิจัยที่ได้ทำการศึกษารูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่ส่งผลต่อการปรับตัวในด้านต่างๆ ของเด็ก เช่น เรื่องการปรับตัวของวัยรุ่น ของ Jarus amd Yongkittikul (2002) ที่ได้ผลสรุปว่า เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่จะมีความสามารถด้านการปรับตัวที่ดีกว่า รวมถึงมีการเผชิญปัญหาแบบมุ่งจัดการและหลีกเลี่ยงน้อยกว่าวัยรุ่นที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบควบคุม แบบตามใจ และแบบทอดทิ้ง นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาในส่วนข้อคำถามที่ว่า “ผู้ปกครองไม่สนใจเมื่อเด็กขอความช่วยเหลือ ปล่อยให้เด็กตัดสินใจกระทำการทุกอย่างด้วยตนเอง” หรือ “เวลาที่ผู้ปกครองเหนื่อยจากภารกิจจะไม่ชอบให้เด็กเข้ามาบกรวนใกล้ๆ” พบว่า ผู้ปกครองจากครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวมีการแสดงความคิดเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นถึงความเครียดจากบทบาทที่ต้องรับผิดชอบเพียงลำพังค่อนข้างสูง หากเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายข้อเกี่ยวกับรูปแบบการเลี้ยงดูของผู้ปกครองจากครอบครัวขยายและผู้ปกครองจากครอบครัวเดี่ยว พบว่า ผู้ปกครองจากครอบครัวขยายจะมีแนวโน้มปฏิบัติตามแนวทางการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนค่อนข้างมาก ส่วนใหญ่เป็นการใช้เวลาร่วมกันเมื่อเทียบกับครอบครัวเดี่ยวที่จะเน้นเรื่องของการกำลังใจและความใกล้ชิด

รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยที่ผู้ปกครองส่วนใหญ่ให้ค่าเฉลี่ยเป็นอันดับรองลงมา ซึ่งผู้ปกครองให้ความสำคัญในข้อคำถามเรื่อง “การตัดสินใจด้วยความยุติธรรม การให้การสนับสนุนและให้คำแนะนำ

และการแสดงความสนใจอย่างสม่ำเสมอ” ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาคำนิยามของรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย หมายถึง พฤติกรรมของพ่อแม่ที่ปฏิบัติต่อเด็ก โดยให้เด็กรู้สึกว่าเขาตนเองได้รับการปฏิบัติด้วยความยุติธรรม ผู้ปกครองให้ความรักความอบอุ่นมีเหตุผล ยอมรับนับถือความสามารถและความคิดของเด็ก โดยสร้างความเชื่อมั่นในตนเองให้เด็ก ให้อิสระในการกระทำกิจกรรมต่างๆ เอาใจใส่และช่วยเหลือแนะนำเด็กตามความเหมาะสม พ่อ แม่คอยให้กำลังใจ คำปรึกษา ความมั่นคงปลอดภัยแก่เด็ก จะเห็นได้ว่าผู้ปกครองได้ปฏิบัติตามคำนิยามเพียงบางส่วน ทั้งนี้ ในส่วนของข้อคำถามที่ว่า “การไม่ยอมรับการมีส่วนร่วมเมื่อเด็กได้แสดงความคิดเห็น” และ “การไม่เปิดโอกาสให้เด็กได้ทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน” หรือ “การไม่เอาใจใส่ต่อเด็ก โดยปล่อยให้ทำอะไรตามใจชอบ” ผู้ปกครองจากครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวมีการให้ค่าเฉลี่ยเห็นด้วยมากกว่าผู้ปกครองจากครอบครัวขยาย และผู้ปกครองจากครอบครัวเดี่ยว ซึ่งตามหลักพัฒนาการมนุษย์ เด็กในวัยนี้จะมีความสนใจอยากเรียนรู้สิ่งต่างๆ และอยากเข้าร่วมกิจกรรมใหม่ๆ หากผู้ปกครองปิดกั้นโอกาสและไม่ยอมรับความคิดเห็นของเด็กตั้งแต่วัยนี้อาจเป็นข้อจำกัดในการเรียนรู้และการปลูกฝังพื้นฐานคุณธรรมจริยธรรมที่ดีแก่เด็ก เมื่อศึกษาเปรียบเทียบกับงานวิจัยของ Techakomol (1998) ที่ศึกษาเรื่องรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยต่อความสำเร็จในด้านการศึกษา พบว่า เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยสามารถกำกับควบคุมตัวเองได้ดีกว่า และการเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนของลูกส่งผลกระทบต่อความสำเร็จทางการศึกษาได้ดี เช่นเดียวกับงานของ Rotjanalert (1990) ที่ศึกษาการอบรมเลี้ยงดูกับการควบคุมตนเองของนักเรียนวัยรุ่นที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 2, 4 และ 6 ในโรงเรียนสหศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีการควบคุมตนเองสูงกว่านักเรียนวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย และนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความคุ้มครองมากเกินไป มีการควบคุมตนเองไม่แตกต่างกับนักเรียนวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย ทั้งนี้ ผู้เลี้ยงดูจากครอบครัวทั้ง 3 ประเภทควรจะเปิดใจยอมรับ และฝึกให้เด็กได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ โดยไม่คาดหวังมากเกินไปเพื่อฝึกให้เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเอง และมีความกล้าแสดงออก

สำหรับรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลผู้ปกครองส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญกับการสื่อสารเพื่ออธิบายให้เด็กเข้าใจประเด็นต่างๆ ในเรื่อง “สิ่งที่อาจเป็นอันตรายต่อร่างกาย พิจารณาในสิ่งที่ได้ร้องขอก่อนอนุญาต พร้อมทั้งชี้แจงเหตุผล และอธิบายเหตุผลทุกครั้งก่อนมีการลงโทษ” โดยคำนิยามความหมายของการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล หมายถึง การที่บิดา มารดาให้คำอธิบายประกอบการสนับสนุน และห้ามปรามเด็กในการทำกิจกรรมต่างๆ และมีความสม่ำเสมอและเหมาะสมในการให้รางวัลหรือลงโทษ ผู้ปกครองได้ปฏิบัติตามคำนิยามเป็นส่วนใหญ่ แต่ในส่วนของข้อคำถามเรื่อง “ผู้ปกครองเพิกเฉยไม่ชมเชยเมื่อเด็กทำความดี และการลงโทษขึ้นอยู่กับอารมณ์ของผู้ปกครอง” รวมถึง “วิธีการลงโทษที่ใช้การตี หรือทำให้เจ็บตีกว่า” แสดงถึงความสามารถของผู้ปกครองในการบริหารจัดการอารมณ์และการเลือกใช้เหตุผลขณะตัดสินใจลงโทษ การที่ผู้ปกครองในปัจจุบันมีแนวโน้มจะหลีกเลี่ยงการลงโทษทางกาย โดยใช้การตักเตือนบางอย่างแทน อาจไม่ใช่สิ่งที่เด็กจะเข้าใจเหตุผลได้ชัดเจน เด็กยังไม่มีความสามารถในการคิดตัดสินใจที่ดีพอ สอดคล้องกับทฤษฎีของ Kohlber (1976) ในระดับก่อนเกณฑ์ ขั้นที่ 1 การลงโทษ และการเชื่อฟัง “เด็กในวัยแรกเกิดถึง 7 ปี จะเรียนรู้ว่าพฤติกรรมใดถูกหรือผิดจากการลงโทษ หรือการได้รับการชื่นชม และการนิ่งเฉยของผู้ปกครอง มีอิทธิพลต่อเด็ก ดังนั้น ผู้ปกครองจึงไม่ควรนิ่งเฉยเพราะอาจทำให้เด็กเกิดความเข้าใจผิดว่าสิ่งที่ตนทำนั้นถูกต้อง

แต่ผู้ปกครองควรสอนให้เข้าใจเหตุผลความถูก-ผิดว่าสิ่งใดทำได้ สิ่งใดไม่ควรทำ อย่างไรก็ตาม การลงโทษควรเป็นเพียงแค่ การหยุดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กในช่วงขณะนั้น ไม่ใช่การทำให้เด็กรู้สึกอับอาย หรือเสียใจ และกลายเป็นสิ่งที่ ผังใจ หรือไปเข้าใจว่าสิ่งเหล่านั้นสามารถทำได้เพราะผู้ปกครองได้ปฏิบัติกับตนเองเช่นกัน”

ผลการวิจัยในส่วนคุณภาพเรื่องการศึกษาแบบแผนการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครองในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมแก่เด็กอนุบาล ผู้ปกครองจากครอบครัวขยายส่วนใหญ่มีแนวทางในการสอนคุณธรรมจริยธรรมโดยการใช้สื่อ ประเภทต่างๆ เป็นตัวช่วย และการกระตุ้นให้คิดจากสถานการณ์จริงที่เกิดขึ้น พร้อมกันนี้สมาชิก ได้แก่ ญาติผู้ใหญ่ ในครอบครัวก็มีส่วนร่วมในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่เด็กอีกทางหนึ่งด้วยโดยใช้ประสบการณ์ส่วนตัว และความเชื่อทางศาสนาเป็นตัวสอนให้เด็กได้รับทราบและปฏิบัติตามคำสอน และวิธีการเสริมแรงทั้งทางบวก และ ทางลบต่างๆ รวมทั้งการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างกันของสมาชิกในครอบครัว และผู้ปกครองกับเด็ก เชื่อมโยงกับ พฤติกรรมที่เด็กเรียนรู้ และเลียนแบบจากผู้ปกครองครอบครัวเดียวกันส่วนใหญ่ใช้วิธีสอนคุณธรรมจริยธรรมด้วยการสอน ด้วยวาจา และการสอนด้วยการกระตุ้นให้คิดหาเหตุผลด้วยตนเอง มีการจัดสภาพแวดล้อมให้เรียนรู้ด้วยตนเอง และ สอดแทรกในกิจกรรมบางอย่าง ทั้งนี้ มีการใช้วิธีการเสริมแรงที่เน้นทางด้านบวกมากกว่าทางลบหรือการลงโทษที่เป็น ทางด้านดกกิจกรรมบางอย่างแต่ไม่เน้นการทำร้ายร่างกาย เช่น การตี และผู้ปกครองจะเห็นด้วยกับการไม่ใช้อำนาจ ในการเลี้ยงดูแต่ใช้ความสัมพันธ์แบบเพื่อนเป็นตัวช่วย รวมถึงผู้ปกครองกับบุคคลอื่นๆ ในครอบครัวที่มีแนวทางคล้ายกัน ในการเลี้ยงดูได้ร่วมกัน ทั้งนี้อาจมีขัดแย้งกันบ้าง แต่ก็สามารถพูดคุยตกลงปรับเข้าหากันได้

ผู้ปกครองจากครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว มีการเลือกใช้วิธีการสอนด้วยวาจา พร้อมกระตุ้นให้คิดจากเหตุการณ์ที่ได้ เจอ ร่วมกับการปฏิบัติในแนวทางเดียวกับโรงเรียนโดยการใช้สื่อนิทาน และความเชื่อทางศาสนาในการสอนคุณธรรม จริยธรรม ควบคู่กับการเสริมแรงที่เน้นการพูดคุย อธิบายให้เด็กเข้าใจก่อนจะมีการลงโทษบ้างตามขั้นตอนที่ได้ตกลงกัน ทั้งนี้ ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวที่มีส่วนช่วยสอนเด็กก็ถือว่าเป็นแนวทางยอมรับ และปรับตัวเข้าหากัน รวมถึงการใช้วิธีเป็นเพื่อนกับเด็กเพื่อความใกล้ชิด แต่ทั้งนี้ก็ยังมีการแบ่งสถานภาพระหว่างผู้ปกครองกับเด็กในปกครอง ผู้ปกครองรายนี้ได้ยอมรับถึงพฤติกรรมที่เด็กแสดงออกบางอย่างว่าเป็นสิ่งที่เกิดจากการเลียนแบบตนเอง และเข้าใจถึง สาเหตุของพฤติกรรมนั้นได้ อย่างไรก็ตาม ผู้ปกครองเด็ก คือ ปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่อยู่เหนือรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู ในแต่ละประเภท ผู้ปกครองถือเป็นปัจจัยหลักในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมที่ดีให้กับเด็ก ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม ของ Bandura (1986) เสนอว่า ช่วงปฐมวัยเป็นช่วงเวลาที่เด็กเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรมได้ดีผ่านแบบอย่างการสังเกต และเลียนแบบการกระทำของบิดา มารดา และผู้ใหญ่ที่อยู่ใกล้ชิดมากกว่าเรียนรู้ผ่านการให้แรงเสริม หรือทำโทษ เพราะ การให้แรงเสริม หรือการให้ความรัก การยอมรับหรือรางวัล ต้องรอให้พฤติกรรมที่ต้องการเกิดขึ้นก่อน แต่คุณธรรมที่ดี เช่น การแบ่งปัน ความช่วยเหลือ ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเองได้ไม่บ่อยนักโดยเฉพาะในเด็กเล็ก เหมือนกับข้อเสนอนะของ Noipayak (2013) ที่ได้กล่าวว่า “ดังนั้นการลงมือปฏิบัติตามแบบอย่างที่ดีของผู้คนแวดล้อม ในสังคมเป็นปัจจัยที่สามารถบ่มเพาะคุณธรรมจริยธรรมให้กับเด็กอนุบาลได้ดีที่สุด”

จากข้อมูลที่ผู้วิจัยได้ค้นพบข้างต้นแสดงให้เห็นว่า กระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในเด็กอนุบาลต้อง เริ่มจากผู้ปกครองเป็นตัวอย่างที่ดีในการปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องปัจจัยส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมโดยครอบครัว 8 ประการ (Vorakitphokatom et al., 2009) ที่จำเป็นต้องมีต้นแบบคุณธรรมที่ชัดเจน ได้แก่

พ่อแม่ ให้เด็กได้เห็น ได้ยิน ได้รับรู้ และเกิดการเลียนแบบตามหลักการทฤษฎีเซลล์ กระเจงกา และทฤษฎีกระบวนการเรียนรู้บนพื้นฐานการทำงานของสมอง เกิดอารมณ์ร่วม มีความเห็นอกเห็นใจ เชื่อมโยงการเรียนรู้ได้ดี มีการทำซ้ำและสม่ำเสมอ มีการเรียนรู้ผ่านการทำกิจกรรมผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 6 ได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ มีการได้ปฏิบัติจริง ในสภาพแวดล้อมจริง มีการเสริมแรง ให้กำลังใจที่เหมาะสม สมาชิกในครอบครัวมีสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกัน และมีการจัดกิจกรรมให้เด็กๆ ได้ทำซ้ำอย่างสม่ำเสมอ

ทั้งนี้ ผู้ปกครองควรปฏิบัติให้เด็กดูเป็นตัวอย่างทฤษฎีต้นไม้คุณธรรม (Pantoomnawin, 2008) เปรียบเด็กเหมือนต้นไม้ที่ทุกองค์ประกอบตั้งแต่รากขึ้นไปต้องได้รับการบำรุงดูแล (การอบรมสั่งสอน) จนสามารถเติบโตมีลำต้นที่แข็งแรงมั่นคง และผลิดอกออกผล (การแสดงออกทางพฤติกรรมที่เหมาะสมดีงาม จนเป็นความดีงามที่ได้รับการชื่นชมและยอมรับจากสังคมหรือบุคคลรอบข้าง) ทั้งนี้ ผู้ปกครองต้องมีส่วนร่วมในการอบรมสั่งสอน แสดงออกในการเป็นต้นแบบด้านต่างๆ โดยไม่ละเลยเมื่อเด็กทำความดีผู้ปกครองควรแสดงความชื่นชมยินดี อันเปรียบได้กับปุ๋ยบำรุงให้เกิดดอกผลที่ดีงามต่อไป ส่วนเมื่อเด็กทำสิ่งที่ไม่ถูกต้อง ผู้ปกครองไม่ควรนิ่งเฉย แต่ควรพยายามอบรมสั่งสอน และให้แนวทางการปฏิบัติที่ถูกต้องกับเด็ก อันเป็นแนวทางเดียวกับทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของ Kohlberg (1976) ที่เสนอว่าเด็กในช่วงวัย 3-7 ปี เรียนรู้ความถูก-ผิดจากการแสดงออกของผู้ปกครองว่าชื่นชม-นิ่งเฉย เหมือนเป็นการให้รางวัล หรือถูกตำหนิ-ลงโทษเหมือนเป็นการลงโทษเป็นหลัก เด็กต้องการความรัก การเอาใจใส่ และแม้ในวัยนี้ยังไม่สามารถจะเข้าใจว่าสิ่งใดถูก สิ่งใดผิดได้เองแต่ก็สามารถเรียนรู้และเข้าใจสัญลักษณ์ต่างๆ เช่น ท่าทางของผู้ปกครองว่าพึงพอใจหรือไม่ อันสอดคล้องกับทฤษฎีการพัฒนาทางเขาวงกตปัญญาของ Piaget (1932) ซึ่งเสนอว่าเด็กต้องเรียนรู้จากผลของการกระทำที่เกิดขึ้นในเหตุการณ์ต่างๆ ว่าผลที่ได้นั้นถูกลงโทษหรือได้รับรางวัล ผู้ปกครองจึงควรมีการแสดงออกที่ชัดเจนในการอบรมสั่งสอน

ในสังคมปัจจุบันนี้เด็กต้องจากครอบครัวไปเข้าโรงเรียนเร็วขึ้นตั้งแต่อายุ 2-3 ปี ทำให้เด็กเริ่มมีการเรียนรู้จากบุคคลรอบข้าง และเพื่อนที่อยู่ในวัยเดียวกัน รวมถึงเทคโนโลยีที่มีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว และเด็กสามารถเข้าถึงได้ง่าย ทำให้เด็กมีการเลียนแบบพฤติกรรมที่พึงพอใจที่นอกเหนือจากผู้ปกครองซึ่งแสดงให้เห็นถึงบทบาทความสำคัญที่เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงไป ในสภาพสังคมปัจจุบันนี้ผู้ปกครองมีความจำเป็นต้องรับภาระหน้าที่หลากหลาย ทั้งในบ้าน และนอกบ้าน อาจทำให้มีความเหนื่อยล้าไม่สามารถจัดสรรเวลาคุณภาพให้กับเด็กได้อย่างเต็มที่และเหมาะสม จึงอาจมีการละเลยในการเป็นต้นแบบที่ดีไปบ้าง ทำให้เด็กเกิดการเลียนแบบพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมบางอย่างดังที่ได้กล่าวไว้ในทฤษฎีเซลล์กระเจงกาถึงการสะท้อนพฤติกรรมของผู้ปกครองที่มีต่อเด็ก ที่ได้อาศัยเทคโนโลยีเหล่านั้นโดยไม่ทันตระหนักถึงผลเสียที่ตามมา ผู้ปกครองควรจัดสรรเวลาคุณภาพให้กับตนเองและสมาชิกในครอบครัว รวมถึงวิธีการจัดการอารมณ์เพื่อสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดี อันเป็นวิธีหนึ่งในการสร้างเด็กที่มีคุณภาพ และเป็นกำลังสำคัญของสังคมต่อไปในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

1. งานวิจัยชิ้นนี้พบแนวทางการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมด้านความกตัญญูผ่านการส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง โดยเฉพาะในกลุ่มผู้ปกครองจากครอบครัวขยายที่ปู่ ย่า ตา ยาย มีบทบาทสำคัญในการร่วมอบรมสั่ง

สอนบุตรหลาน ดังนั้น จึงควรมีการศึกษาเรื่องบทบาทความสำคัญของผู้สูงอายุหรือความหลากหลายทางช่วงวัยที่มีผลต่อการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมดังกล่าว

2. งานวิจัยชิ้นนี้ พบว่า การอบรมเลี้ยงดูเด็กมีบทบาทต่อการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในระดับสูง ดังนั้น จึงควรมีการศึกษาในประเด็นที่เกี่ยวกับบทบาท และแนวทางการเป็นต้นแบบของผู้ปกครองเพิ่มเติมในอนาคต

References

- Amornwivat, S. (1994). *"The moral of the story". Knowledge, virtue, integrity, ethics, and education.* Bangkok: Chulalongkorn University. [in Thai]
- Bandura, R. (1986). *Social foundations of thoughts and action: A social cognitive theory.* Englewood Cliffs. New Jersey: Prentice-Hall.
- Chiengkul, W. (2010). *Educational role and economic and social development.* Retrieved January 27, 2018, from <https://witayakornclub.wordpress.com/2009/11/18/5-การศึกษากับการพัฒนาเศรษฐกิจ/> [in Thai]
- Chitayasothorn, D. (2009). Diana baumrind's parenting styles. *University of the Thai Chamber of Commerce Journal Humanities and Social Sciences*, 29(4), 173-187. [in Thai]
- Department of Juvenile Observation and Protection. (2017). *Statistics from the year 2008-2011.* Retrieved 10 January, 2018 from www.djop.go.th/stat/statbetween2008-2011 [in Thai]
- Institute for Population and Social Research. (2013). *Thai society and demographic change.* Retrieved November 16, 2017, from <http://www.ipsr.mahidol.ac.th/ipsrbeta/th/ResearchClusters.aspx?ArticleId=45> [in Thai]
- Isanurag, S. (2006). Emotional and social development of children 6-12 years. *Journal of Public Health and Development*, 4(2), 89-100. [in Thai]
- Jariyatotkorn, K. (2008). *The role of parent in enhancing moral and ethical aspects to early childhood children* (Master thesis). Bangkok: Suan Dusit University. [in Thai]
- Jarus, S., & Yongkittikul, C. (2002). *Relationship between parenting style and personal behavior among Thai adolescents.* Bangkok: Silpakorn University. [in Thai]
- Keawkungwan, S. (2008). *Theories of personality psychology.* Bangkok: Mohchaoban. [in Thai]
- Kohlberg, L. (1976). Moral stages and moralization: The cognitive developmental approach. In T. Lickona (ed.), *Moral Development and Behavior: Theory Research and Issues* (pp. 36-53). New York: Holt, Rinehart and Winston.
- Kotchabhakdi, N. J. (2000). *Development of early childhood from fertility to 5 years Bangkok: National institute for early childhood education.* Bangkok: Office of the Basic Education Commission. [in Thai]

- Krejcie, R. V., & Morgan, E. W. (1970). *Educational and psychological measurement*. New York: Minnesota University.
- Noipayak, P. (2013). Moral development. In Hansakunachai, T., Roongpraiwan, R., Sutthritpongsa, S., & Chonchaiya, W. (Eds.), *Developmental and behavioral books volume 3 child health care* (pp. 66-75). Bangkok: The Developmental and Behavioral Society of Thailand. [in Thai]
- Pantoomnawin, D. (2008). *Synthesis of ethical and moral research in Thailand and abroad*. Bangkok: Center for the Promotion and Development of Moral Power. [in Thai]
- Pantoomnawin, D., Choochom, O., & Wanintanong, N. (1985). *Psycho-Ecological factors relating to child-rearing of Thai mothers* (Research report). Bangkok: Srinakharinwirot University. [in Thai]
- Peerayot, R. (2000). *Early childhood nursing*. Bangkok: Health Book Publishing. [in Thai]
- Piaget, J. (1932). *The moral judgment of the child*. New York: Free Press.
- Plubrukan, R. (2011). Bonding and attachment in children: Research to practice. In Hansakunachai, T., Roongpraiwan, R., Sutthritpongsa, S., & Chonchaiya, W. (Eds.), *Developmental and Behavioral Books Volume 3 Child Health Care* (pp. 11-18). Bangkok: Child Development and Development Club of Thailand. [in Thai]
- Rotjanalert, N. (1990). *The study of variables related to self-control of adolescent students* (Master thesis). Bangkok: Srinakharinwirot University. [in Thai]
- Toncharoenrat, A. (2011). Ethics for students. *Journal of Education Naresuan University*, 13(1), 207-224. [in Thai]
- Techakomol, W. (1998). *Selected factors affecting self regulated learning of secondary school students in Bangkok metropolis* (Master thesis). Bangkok: Chulalongkorn University. [in Thai]
- Thom-vanich, J. (2017). *4 Early childhood crisis the future of nation*. Retrieved October 6, 2017, from https://www.matichon.co.th/publicize/news_685820-การศึกษา [in Thai]
- Vorakitphokatorn, S., Pokpong, S., Yongyuan, B., & Musikaphan, W. (2009). *Moral family*. Bangkok: Center for the Promotion and Development of Moral Power. [in Thai]